

Leader

Leopold Sjöström
110608

Lägesrapport

ÖK-mötet 110608

1. Några data ur Leaderenkäten som Samverkansgruppen för Leader gjorde tillsammans med Nätverkskansliet i december 2010

LAG

LAGs storlek varierar mellan 7 och 41 personer och 18 personer är den genomsnittliga (medianen) storleken på LAG.

Byautvecklingsgrupper och hembygdsföreningar är de vanligaste ideella aktörerna i LAG.

Hälften av LAG ledamöterna är 40-60 år. Nästan en tredjedel är över 60 år, men bland kvinnor är det ungefär lika stor andel unga kvinnor som äldre.

Endast 6 personer uppges ha utomeuropeisk bakgrund.

18 personer uppges ha annan europeisk bakgrund än svensk.

Hur strikt upprätthålls trepartnerskapet?

4 av 36 svarande LAG uppger att det krävs i projekten

40 av 45 svarande LAG uppger att det rekommenderas i projekten

14 av 32 svarande LAG uppger att det enbart upprätthålls i LAG

Hur definieras LAGs ansvar och roll?

Det finns vissa skillnader i hur LAG uppfattar sin roll och funktion, men förhållandevis många är inne på att man har en vidare utvecklingsroll än den som ges kopplat till Landsbygdsprogrammet.

Vi har åtagit oss att genomföra strategin. Än så länge har inte orken räckt till mer, men samarbete över gränser utvecklas spontant.

Leader är en alldeles för bra metod för att begränsas till att fördela bidragspengar.

LAG skall inte bara inrikta sig på att finansiera förstudier utan ha en rejäl budget för att finansiera kapitalkrävande huvudprojekt!

Det är projekten, inte LAG, som gör det väsentliga jobbet med landsbygdsutvecklingen, så att sitta i LAG ska inte bli ett självändamål.

Intressant är att jämföra med vad EU-kommissionen säger i sin kommentar till Revisionsrådets kritiska rapport om Leader+. "Kärnan i Leaders verksamhet är inte projekten utan den lokala capacity building som arbetet i LAG innebär".

Näringslivet i Leader

32 svarande LAG uppger att de sammantaget har 263 näringslivsprojekt där minst ett företag eller ekonomiskt förening är inblandade i projektet (drygt 8 i genomsnitt per LAG)

32 svarande LAG uppger att de sammantaget har 305 andra projekt (än näringslivsprojekt) där företag eller ekonomiska föreningar är inblandade (nästan 10 i genomsnitt per LAG)

21 av 36 svarande LAG uppger att näringslivet är aktivt medverkande i många eller flertalet projekt. Bl.a. jordbruksföretagare är förhållandevis aktiva i LAG och projekt och företagare överlag är involverade i stor utsträckning, vilket slår hål på myten om att det är svårt att engagera näringslivet

Kompetensbehov

Det finns ett uttalat behov av kompetensinsatser för i första hand verksamhetsledare, projektaktörer och LAG-ordföranden. Jordbruksverkets utbildning "Professionellt Leaderarbete är välkommet.

Hur upplevs likviditeten?

26 av 36 svarande upplever likviditeten som god, endast 3 uppger att man har en dålig likviditet.

2. Utdrag ur den Lägesrapport som Carin Alfredsson redovisade för Styrgruppen för Team Landsbygd i maj 2010

Beslutsläge och budget

Projekttillströmningen är god och i februari 2010 var över 2000 leaderprojekt beslutade av länsstyrelserna. Totala budgeten för Leader omfattar 3,2 miljarder, varav offentlig budget på ca 2,4 miljarder kronor och 0,8 miljarder kronor i privat finansiering
Totalt har 801 mkr i projektstöd beslutats av länsstyrelserna vilket motsvarar 51 % av total budget för axel 4. Av dessa är endast 63 mkr (4 %) av projektstödet slututbetalt.
Den åtgärd som är lägst utnyttjad är Samarbetsåtgärden, tätt följd av Axel 2. Särskilda informationsinsatser har gjorts för att få fler projekt inom dessa åtgärder. Axel 1 ligger också relativt lågt medan Axel 3 och driftsåtgärden ligger väl i fas.
62 % av driften är redan beslutad när ca tre år återstår av perioden, vilket kan anses vara normalt. Dels har flertalet LAG fattat beslut minst t.o.m. 2011, och dels så krävs en större bemanning nu i mitten av perioden än mot slutet. Hela 78 % av antalet beslutade projekt hamnar i Axel 3.

Tabell 1. Budget per åtgärd samt hur mycket som är beslutat.

Åtgärd	Leaderbudget, projektstöd (kr) (ca 95 % utlagt i LB)	Leaderbudget (%). Nytt förslag från LAG inom parentes.	Beslutad budget projektstöd (kr)	Andelen av resp. åtgärd som är beslutad (%)	Fördelning av antal beslutade projekt (%)
Axel 1	68 106 367	4,21 (4,38)	23 529 068	34,5 %	3,8 %
Axel 2	299 868 527	19,63 (13,36)	69 186 539	23,1 %	10,8 %
Axel 3	814 013 475	51,95 (56,21)	502 667 784	61,8 %	78,5 %
Samarbete	66 299 830	4,21 (6,14)	13 958 043	21,1 %	3,2 %
Drift	311 143 249	20,00 (19,91)	191 836 291	61,7 %	3,7 %
SUMMA	1 559 431 448	100,00	801 177 724	51,4 %	100 %

Ojämn kvalitet på leaderarbetet

Flertalet av de 63 leaderområdena vittnar om väl fungerande LAG-grupper och en bra projektverksamhet med goda resultat. Det kommer dock signaler om att variationerna är väldigt stora, där det också förekommer leaderområden som fungerar dåligt, där LAG har svårigheter att fatta beslut samt att behålla personalen på kontoren.

Vissa länsstyrelser rapporterar att redovisningarna från leaderprojekt nu håller en mycket hög kvalitet, medan andra länsstyrelser anser att det finns mycket kvar att önska.

3. Utdrag från Minnesanteckningar vid Verksamhetsledarträff, Östersund 110401

Utbetalningar

Kommer det att vara möjligt för Länsstyrelserna att hantera en växande mängd utbetalningar? Har dessa tillräckligt med resurser?

Tydliga tidsramar

När ska sista projektet vara slutredovisat? När ska driften avslutas? När är sista beslutsdatum?

Administrativa frågor

Vi vill ha klara besked gällande slutredovisning. Hur hanterar vi skillnad i budgeterad summa gentemot redovisad summa angående ideell tid / privata resurser och offentliga resurser?

Hur hanterar vi utbetalningsproblem och avdrag på utbetalningarna?

- Vi vill ha en rutinbeskrivning på hur projekten ska hantera överklagande gentemot Jordbruksverket och Länsstyrelserna
- Vi vill skapa en kunskapsbank / lessons learned i t.ex. det utlovade intranätet så att vi kan råda nya projekt att inte göra samma fel i utbetalningshanteringen som redan gjorts
- Vi vill att det finns en juridisk instans på jordbruksverket eller Länsstyrelserna som bistår projekten som har råkat ut för avdrag

Programavslut

Hur behåller vi kompetens / fokus / personal?

Vi vill ha lessons learned / erfarenheter från förra programperioden!

Vilka administrativa krav kommer att finnas efter 2013? T.ex. angående utvärdering?

Nästa programperiod

Inför nästa period vill vi vara med och påverka vilka indikatorer som sätts genom deltagande i Tulpanprojektet.

4. Utdrag från minnesanteckningar Södra LeaderSverige, Sibbhult 110404

Större område (större antal invånare)

Befolkningsgränsen på 100 000 invånare är inte meningsfull. Om ett område är geografiskt och funktionellt meningsfullt måste man kunna etablera det även om maxtalet invånare överskrids.

Vi behöver en flexibel omfördelning angående tillgängliga medel i axlarna

Vi önskar en ordentlig processgenomlysning

Hur ska vi bygga en utvecklingsmodell på bästa sätt ur ett Leaderperspektiv? Vi behöver en genomlysning av allt från LB-system till regelverk och utbetalande enhet. Leader har stoppats in i ett befintligt stödsystem som är till för jordbruksstöd, men Leader är inte som andra stöd, vi har andra behov, andra målgrupper, andra projekt.

Egen Leaderorganisation?

Bör vi ha en egen leaderorganisation, eller ska förvaltningen ligga kvar hos Länsstyrelserna?

Tilltro

Finns det tillräcklig tilltro till Leader att kunna ta över mer ansvar i exempelvis utbetalning och granskning? Hur skulle man hantera rättssäkerheten om Leader skulle bli utbetalande enhet? Vilka risker finns? Vilka kostnader står i relation till vilken nytta?

Support

Vi vill se en långt mer stödjande funktion hos länsstyrelserna. Nu sträcker sig rollen uppenbarligen endast till att se om vi har gjort rätt, den kontrollen behöver vi inte.

5. Övriga synpunkter i mailkorrespondens med representanter för Samverkansgruppen 1105

Vi är oroliga för personella neddragningar på Länsstyrelserna i en tid då ansökningar om utbetalningar kulminerar.

Leaderarbetet går mycket bra. Givetvis har man en önskan om att få ut pengarna snabbare och smidigare. Vårt stora problem just nu är resursbristen på Länsstyrelsen.

Vi ser det som viktigt att inte lägga för mycket resurser på kommande programperiod utan att myndigheterna behåller fokus på nuvarande programperiod och programavslut. Givetvis behöver man förbereda för kommande programperiod så att starten blir så smidig som möjlig. För oss i verksamheten är det bra om avslut och uppstart samverkar på ett naturligt och resurseffektivt sätt.

Vi har tvingats vänta ca 1 år på vissa beslut av länsstyrelsen då det gäller våra projektbeslut och rekvisitioner. Vårt uppdrag att maximalt bidra till en positiv landsbygdsutveckling äventyras.

Vi vill uppmärksamma Samverkansgruppen och ÖK på resursbristen samt dubbelgranskningen på Länsstyrelserna som resulterar i på tok för långa handläggningstider både för beslutsgranskning samt rekvisitionsgranskning. Detta urholkar verkligen viljan till att söka projektstöd ute bland projektaktörerna.
